

N:o 19.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka; gifven Stockholms slott den 15 december 1893.

Under åberopande af bifogade, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 85 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande af kyrkomötet, på sätt kyrkomötets jemväl här bilagda underdåniga skrifvelse utvisar, för dess del godkända förslag till

Lag

angående kungörelsers uppläsande i kyrka.

Med upphäfvande ej mindre af hvad i 2 kap. 5 § kyrkolagen stadgas om uppläsande i kyrka af kungörelser angående världsliga angelägenheter än äfven af 10 § i resolutionen på allmogens besvär den 9 december 1766 och förordningen den 8 maj 1849 förordnas som följer:

1 §.

Förutom i de fall, då enligt lag eller författning eller enligt bestämmelse i kyrkohandboken kungörelse skall uppläsas i kyrka, skall sådan uppläsning ega rum allenast när Konungen eller dess befallningshafvande derom särskildt förordnar; dock ege församling, genom beslut å kyrkostämman, medgifva, att jemväl enskildes tillkännagifvanden må, der sådant äskas, i kyrka kungöras, vederbörande prest obetaget att vägra uppläsning af tillkännagifvande, som i anseende till innehåll eller affattning finnes dertill otjenligt.

2 §.

Kungörande, hvarom i 1 § sägs, skall ske från predikstolen, dock först efter det gudstjensten afslutats, der ej kyrkohandboken annorlunda bestämmer.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

*Transsumt af protokollet öfver justitiedepartementsärenden,
hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å
Stockolms slott torsdagen den 12 januari 1893.*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern **BOSTRÖM**,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve **LEWENHAUPT**,
Statsråden: friherre **VON ESSEN**,
friherre **ÅKERHIELM**,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
CHRISTERSON.

Departementschefen statsrådet Östergren anmälde i underdånighet:

att — sedan komitén för utarbetande af förslag till ändringar i kyrkolagen m. m. den 28 maj nästlidet år aflåtit underdånig skrifvelse, hvarmed öfverlemnats i tryckt exemplar ett af komitén författadt betänkande, innehållande förslag till:

12:o lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka, — —

15:o lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden, — — —

äfvensom motiv till dessa förslag jemte dervid fogade reservationer, samt underdåniga utlåtanden infordrats dels öfver samtliga förslagen från domkapitlen, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium, dels ock öfver de under 12:o — — 15:o upptagna förslagen från Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande — de sålunda infordrade utlåtandena numera inkommit; och hemställde föredragande departementschefen tillika i underdånighet, att Kongl. Maj:t måtte förordna, att öfver komiténs förberörda under — — 12:o — — 15:o — — upptagna förslag högsta domstolens utlåtande skulle, för det ändamål 87 § regeringsformen omförmäler, genom nôte ur protokollet inhemtas.

Till hvad departementschefen sålunda hemställt täcktes, uppå tillstyrkan af statsrådets öfrige ledamöter, Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl.
Maj:ts högsta domstol måndagen den 20 mars
1893.*

Andra rummet.

Närvarande:

Justieråden: ÅBERGSSON,
HERSLOW,
NORBERG,
HAMMARSKJÖLD,
CARLSON,
AFZELIUS,
LINDBÄCK.

Sedan jemlikt högsta domstolens beslut den 30 sistlidne januari nedan nämnda, till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade, af särskild komité utarbetade lagförslag mellan högsta domstolens ledamöter cirkulerat, så företogs nu till slutlig behandling

Förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka, samt

Förslag till lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillgännagifvanden.

Justitierådet *Lindbäck* yttrade: Det af ålder hos oss öfliga sätt att genom uppläsande i kyrkorna offentliggöra allmänna och enskilda kungörelser synes mig icke gifva anledning till befogad klagan ur annan synpunkt, än att i anseende till dessa publikationers mängd uppläsningen icke alltid kan utan menlig tidsutdrägt af prester-

skapet fullständigt verskställas. Om därför antalet af de kungörelser, hvilka utgöra föremål för uppläsning, lämpligen kan begränsas, föreligger, enligt min åsigt, icke tillräcklig grund att i vidsträcktare mån vidtaga förändring uti nu gällande publikationssätt.

Ofvan antydda begränsning torde utan större svårighet kunna bringas till stånd. I händelse komiténs förslag till lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft antages, bortfaller behovet att, för bestämmande af denna tid, uppläsa sådana författningar från predikstolen. I syfte att sprida kunskap om deras innehåll lärer dylik uppläsning i allmänhet icke vara nödig eller ens lämplig. I de flesta fall är det nemligen knappast möjligt att vid åhörande af en ofta vidlyftig författnings uppläsande i kyrkan erhålla någon redig föreställning om innehållet deraf. Det synes därför böra vara i regeln tillfyllestgörande, om ifrågavarande författningar, der de enligt hittills följda grunder bort från predikstolen uppläsas, i stället blefve i kyrkorna kungjorda endast till rubrik och datum, hvarefter kännedom om deras närmare lydelse lätteligen kunde hemtas ur svensk författningssamling eller de årligen utkommande lagbokseditionerna eller ock genom anlåtande af kyrkornas arkiv, hvarest enligt gällande föreskrift alla allmänna författningar hållas tillgängliga för församlingarnas medlemmar. Endast för det undantagsfall, att Konungen af särskild anledning derom förordnade, borde författning fullständigt uppläsas från predikstolen. Godkännes min nu uttalade mening, blefve följaktligen den af komitéen förordade anordning rörande allmänna författningars anslående till rubrik och datum hos underrätterna å landet och å taflor inom hvarje socken och stad öfverflödig. Vidare anser jag, lika med komitéen, det årliga förnyade offentliggörandet af vissa äldre författningar, som ännu eger rum, kunna saklöst upphöra. Hvad angår länskungörelserna, kan uppläsningen af dem otvifvelaktigt utan skada eller olägenhet i väsentlig mån inskränkas dels derigenom, att ur sjelfva kungörelserna uteslötes åtskilliga meddelanden, hvilka nu mera der icke synas hafva sin rätta plats, såsom t. ex. efterlysningar efter för brott misstänkta personer och rymmare, dels ock sålunda, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande uti ifrågavarande kungörelser utmärkte, hvilka bland deri intagne tillkännagifvanden, såsom afseende länet i dess helhet eller vederbörande tingslag eller socken, borde i kyrkorna offentliggöras, angå-

ende hvilket allt erforderliga närmare bestämmelser torde kunna hufvudsakligen i administrativ väg meddelas. Vidkommande sådana tillkännagifvanden, hvilka enskilda personer, utan att vara af föreskrift i lag dertill förpligtade, låta i kyrkorna kungöra, hvilket numera knappast lärer förekomma i städerna, hvarest tidningarna i stället för ändamålet anlitas, synes det icke längre vara af nödvändigheten betingadt, att dessa tillkännagifvanden genom statens försorg bringas till allmänhetens kännedom, utan torde vårdnaden om deras offentliggörande numera kunna och böra öfverlätas på de enskilde sjelfva eller göras till en kommunal angelägenhet. Måhända borde dock, till undvikande af allt för skarpt afbrott i det nu brukliga kungörelsesättet, vid hvilket landsbygdens befolkning, såsom bekant, ännu fäster ganska mycken vikt, under någon kortare öfvergångstid medgifvas enskilde att få ifrågavarande tillkännagifvande fortfarande upplästa i kyrkorna på landet, efter vederbörande prests bepröfvande. Hvad som efter nu angifna inskränkningar återstode att i kyrkorna offentliggöra, blefve tvifvelsutan af så ringa omfattning, att uppläsningen deraf skulle kunna utan nämnvärd tunga eller tidsutdrägt af presterskapet fullgöras.

Det nuvarande kungörelsesättets största förtjenst ligger, enligt min åsigt, deri, att bestyret med uppläsningen och meddelande af intyg derom utöfvas af personer, hvilka handla under tjenstemannaansvar. Lagstiftaren har därför kunnat utan våda låta många viktiga rättsföljder bero af tiden för vissa kungörelsens uppläsning. Från rättssäkerhetens synpunkt torde följaktligen den fordran icke kunna eftergifvas, att, derest en ny ordning beträffande kungörelsens offentliggörande anses böra i större eller mindre mån aflösa den gällande, de, åt hvilka de nya åliggandena anförtros, blifva för försummelse i afseende å deras ordentliga fullgörande underkastade ansvar. Enligt komiténs förslag skulle likväl verkställigheten af de åtgärder, komitéen ansett böra i en del fall sättas i stället för presterskapets befattning med kungörelseläsning och afgifvande af intyg derom öfverlemnas åt oansvariga personer, med undantag allenast när fråga vore om delgifning med allmän rådstuga af vissa handlingar, hvilken delgifning komme att åligga vederbörande magistrat såsom embetspligt. Beträffande lämpligheten af komiténs förslag om uppläsning i sockenstuga eller annat kommunalrum af åtskilliga kungörelser m. m., delar jag de betänk-

ligheter, hvilka blifvit af en reservant inom komitén uttalade; lika-som jag äfven hyser den uppfattning, att den ifrågakända anslags-taflan skulle för menigheten å landet blifva af föga praktiskt värde i anseende till svårigheten för allmänheten att kunna bland den mängd anslag, som å taflan komme att anbringas, göra sig under-rättad om innehållet af det eller de anslag, hvarom den behöfde er-hålla kännedom. I fråga slutligen om det särskilda kungörelsesätt, som i 6 § af förslaget till lag angående offentliggörande af allmänna författningar m. m. föreslagits, kan anmärkas, att den der föreskrifna ordning icke synes lämpligen kunna användas för delgifning med annan menighet än kommun; att bestämmelse erfordras om skyldig-het för vederbörande att inom viss tid efter det stämning eller an-nan handling, som skall delgifvas, kommit vederbörande till handa, utlysa sammanträde för delgifningens verkställande; samt att före-skrift saknas ej mindre för det fall, att enskild person har att del-gifva menighet besvär öfver myndighets utslag, än äfven för den händelse, då enligt gällande lag delgifning med enskilda personer må ske genom kungörelses uppläsande från predikstolen.

Justitierådet *Afzelius* anförde: Behofvet af en förändring i gällande bestämmelser angående kungörelsens uppläsande i kyrka synes icke kunna förnekas. Mängden och omfånget af de tillkänna-gifvanden, hvilka skola på detta sätt kungöras, är så betydande, att ett samvetsgrant fullgörande af hvad i sådant afseende åligger presterskapet numera knappt är möjligt och i allt fall blifver öfver höfvan betungande. Men jemte denna synpunkt har under senare tid med växande styrka framhållits, hurusom detta uppläsande från predikstolen, i omedelbart samband med gudstjensten, inverkade stö-rande på sjelfva gudstjenstfirandet, och det har därför yrkats, att allt kungörande från predikstolen af sådant, som icke anginge kyrkan eller det kyrkliga lifvet, måtte upphöra. Om än det störande i nu ve-dertagna ordning väsentligen torde vara beroende af den *utsträck-ning*, hvori uppläsandet af meddelanden om världsliga angelägen-heter nu eger rum, och därför en begränsning härutinnan skulle vara egnad att äfven i nu angifna hänseende undanrödja anled-ningen till klagan, så låter det sig likväl icke förneka, att dylika meddelanden äro för kyrkan och gudstjensten främmande, och att det därför är önskligt om, på sätt i andra länder skett, detta sätt att kungöra sådana meddelanden kunde utbytas mot ett annat, som

vore bättre lämpadt efter dessa kungörelser innehåll. Att åstadkomma den begränsning, som från först angifna synpunkt erfordras, lärer, på sätt justitierådet Lindbäck närmare utvecklat, icke vara förenadt med synnerlig svårighet. Hvad komitén föreslagit i fråga om publikation af lagar och författningar äfvensom af sådana enskilda tillkännagifvanden, hvilka icke äro beroende af föreskrift i lag, finner jag icke vara förenadt med någon betänklighet. Huruvida i vidsträcktare mån uppläsning från predikstolen af kungörelser må kunna för närvarande umbäras, torde deremot vara underkastadt tvifvel. Hvad komitén i sådant hänseende uti 3 och 4 §§ af förslaget till lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden föreslagit synes, oafsedt huruvida med hänsyn till lokala förhållanden det i 4 § föreslagna sätt för kungörelser uppläsande må öfverallt vara lämpligt, så till vida vara otillfredsställande, som bestyret med kungörelsernas anslående och uppläsande icke utan äfventyr kan öfverlemnas åt någon, som för åsidosättande af sina åligganden i sådant hänseende icke är enligt lag underkastad ansvar. I fråga om det särskilda kungörelsesätt, som i 6 § föreslagits, instämmer jag i de anmärkningar, justitierådet Lindbäck framställt. I ärenden, som angå kommun, synes delgifningen lämpligen kunna för kommunens räkning ske med kommunalstyrelsens ordförande, men för öfriga i paragrafen afsedda fall torde offentlig uppläsning icke kunna umbäras.

På grund af hvad sålunda anförts hemställes, att förslaget till lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden må i nu anmärkta delar omarbetas. I den mån det härvid kan komma att visa sig omöjligt att åstadkomma ett betryggande kungörelsesätt utan bibehållande af nu vedertagna ordning, lärer, i följd deraf, förslaget till lag om kungörelser uppläsning i kyrka böra undergå erforderlig förändring.

Justitierådet *Carlson* instämde med justitierådet *Afzelius*, under erinran tillika, att uppläsning af kungörelser i kyrkorna kunde i väsentlig mån inskränkas utan ändring af stadganden af kyrkolags natur. I sådant ändamål föresloge justitierådet, *dels* att, i sammanhang med antagande af komiterades förslag till lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft, en lag beslutes, genom hvilken stadgas, att uppläsning i kyrkorna af äldre lagar och författningar skall upphöra, att ny lag eller författning icke skall upp-

läsas i annat fall än, då Konungen af särskild anledning derom förordnat, samt att svensk författningssamling skall tillhandahållas, på sätt komiterade föreslagit; *dels* att ur 17 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom uteslutas slutorden »och skall — — uppläsas»; *dels ock* att föreskrift meddelas, att i länskungörelse intaget meddelande icke skall i kyrka uppläsas i annat fall, än då Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med tillämpning af vissa fastställda grunder, derom förordnat antingen för länet i dess helhet eller för viss del deraf.

Justitierådet *Hammar skjöld* utlät sig: Lika med justitierådet Afzelius anser jag från kyrklig synpunkt mycket önskvärdt, att det nu brukliga offentliggörandet af kungörelser i kyrka kunde upphöra. Äfven från det borgerliga samhällets synpunkt synes offentliga meddelelsers offentliggörande i kyrka vara en föga tillfredsställande anordning, helst sedan det svenska folket och den svenska kyrkans bekännare icke äro sammanfallande begrepp. Det må väl väcka förundran, att vi, antagligen ensamma bland Europas nationer, ännu så hänga fast vid denna föråldrade anordning, att det lagstadgade kungörelseläsandet i kyrkorna ända in i senaste tider snarare tilltagit än aftagit. Men emedan kungörelseläsandet i så hög grad vuxit samman med våra institutioner, är det svårt att åtminstone med ett slag fullständigt bryta dermed.

Lika med justitieråden Afzelius och Lindbäck anser jag angeläget, att åliggandena med offentliggörande af lagstadgade eller af offentlig myndighet anordnade meddelanden utöfvas af personer, som för försummelse i afseende å deras ordentliga fullgörande äro underkastade ansvar. Hvad landsbygden beträffar, torde förhållandena för närvarande vara sådana, att man i regel icke har andra ansvariga organ att tillgå än de ecklesiastika. Jag delar nu komiténs åsigt, att offentliga meddelelsers uppläsande för menigheten i åtskilliga fall ännu så länge icke kan undvikas. Under sådana förhållanden synes mig af skäl, som framhållits dels af reservanten inom komitén, dels i åtskilliga öfver förslagen afgifna utlåtanden, en förflyttning af uppläsandet från kyrkan till kommunalrummet från praktisk synpunkt vara en bestämd försämring af nuvarande förhållanden.

I likhet med justitieråden Lindbäck, Afzelius och Carlson anser jag emellertid en högst väsentlig inskränkning uti offentliga

meddelelsers uppläsande i kyrka kunna ega rum. Till hvad som behöfver uppläsas räknar jag, utom hvad komitén sjelf upptagit i § 1 af sitt förslag till lag angående kungörelsens uppläsande i kyrka, dessutom hvad reservanten inom komitén angifvit i sitt motsvarande förslag § 1 mom. b) och c). Derjemte instämmer jag med justitieråden Lindbäck och Afzelius i hvad de yttrat om sådana handlingar, som omförmälas i § 6 af komiténs förslag till lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden. Om, såsom komitén föreslagit, lagen om kungörelsens uppläsande i kyrka så formuleras, att den innehåller, icke en bestämmelse om hvilka borgerliga meddelanden *skola* i kyrka kungöras, utan allenast ett medgifvande hvad som derutaf *må* på sådant sätt offentliggöras, blir det möjligt för det borgerliga samhället att utan kyrkomötets hörande, när helst så finnes lämpligt, öfvergå till ett tidsenligare sätt för kungörandet.

I fråga om det af komitén föreslagna offentliggörande af lagstadgade eller andra allmänna meddelanden genom anslag å en af kommunen anordnad tafla, har jag ingen annan anmärkning än att, af det af justitierådet Lindbäck anförda skäl, bestyret med kungörelsernas anslående m. m. bör anförtros åt en person, som för försummelse är underkastad ansvar.

Hvad slutligen enskilda, af lag ej påbjudna tillkännagifvanden angår, synes lagstiftningen icke dermed behöfva taga någon större befattning. Det är möjligt, ehuru föga önskligt, att, såsom reservanten inom komitén föreslagit, det åtminstone tills vidare bör vara pastor tillåtet att uppläsa enskild kungörelse, som han finner vara af sådan vigt, att den bör på detta sätt menigheten delgifvas. I öfrigt synes det kunna anses såsom en gemensam angelägenhet för den borgerliga kommunen att, der så finnes nödigt, för offentliggörande af enskildes tillkännagifvanden vidtagna lämpliga anordningar, hvarvid det ej bör vara kommunen förment att för ändamålet använda den anbefalda, för offentliga tillkännagifvanden afsedda taflan, dock ej i vidsträcktare mån, än att dess användande för sitt egentliga ändamål icke förhindras.

Justitieråden *Abergsson*, *Herslow* och *Norberg* instämde i det af justitierådet *Afzelius* afgifna yttrande.

Ex protocollo
Carl Boheman.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 15 september 1893,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena, grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
Justitieråden: HERNMARCK,
AFZELIUS.

Efter gemensam beredning med cheferna för civil- och ecklesiastikdepartementen anmälde chefen för justitiedepartementet statsrådet Östergren i underdånighet:

att, sedan komiterade för utarbetande af förslag till ändringar i kyrkolagen m. m. den 28 maj 1892 öfverlemnadt ett af komiterade författadt betänkande, innehållande, bland annat, förslag till 1:o) lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka, 2:o) lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft, 3:o) kungörelse

om ändrad lydelse af §§ 7, 8 och 11 i kungörelsen den 3 december 1875 angående utgifvandet af svensk författningssamling, 4:o lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden och 5:o lag angående ändrad lydelse af §§ 16, 23, 59 och 65 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, samt Kongl. Maj:t, efter det infordrade underdåniga utlåtanden inkommit dels öfver samtliga förslagen från domkapitlen i riket, Stockholms stads konsistorium och hofkonsistorium äfvensom Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen och dels öfver de under 1:o—4:o omförmälda förslagen från öfverståthållareembetet, genom remiss den 12 januari innevarande år anbefalt högsta domstolen att öfver de under 1:o), 2:o) och 4:o) här ofvan omförmälda förslag afgifva utlåtande, detta utlåtande numera afgifvits.

Efter att hafva redogjort ej mindre för förslagen än äfven för berörda utlåtanden yttrade departementschefen:

»Att nu gällande bestämmelser, enligt hvilka jemväl verldsliga kungörelser skola uppläsa i kyrka, hvarken ur det borgerliga samhällets eller ur kyrkans synpunkt kunna anses fullt tillfredsställande, läser icke kunna med fog bestridas. Ett önskningsmål har ock länge varit att få desamma utbytta mot andra, som bättre lämpade sig för nutida förhållanden. Att vid företagandet af en sådan lagändring fullständigt bryta med det rådande förfaringsättet och från uppläsande i kyrka i regeln afskilja alla kungörelser, som icke beröra kyrkans eller den kyrkliga kommunens angelägenheter, torde dock, såsom ock af komiterade framhållits, icke böra ifrågakomma, med mindre för dessa kungörelsens publicerande anvisas en annan form, som åtminstone icke är mindre nöjaktig än den hittills brukade.

Komiterade hafva trots sig finna en sådan form i kungörelsernas fästade å anslagstafla och i vissa kungörelsens och handlingars uppläsande dels genom kommunalnämndens försorg i sockenstuga eller annat lämpligt rum i närheten af sockenkyrkan och dels å kommunal- eller kyrkostämma eller vid stadsfullmäktiges sammanträde, allt i enlighet med de närmare bestämmelser komiterade sammanfattat i förslaget till lag angående offentliggörande af allmänna författningar och kungörelser samt enskilda tillkännagifvanden.

Mot den af komiterade föreslagna anordning hafva emellertid, bland annat, anmärkts: att den ifrågaställda anslagstaflan skulle blifva af föga värde i anseende till svårigheten för menigheten att bland

den mängd anslag, som å taflan komme att anbringas, göra sig underrättad om innehållet af det eller de anslag, hvarom den behöfde erhålla kännedom; att en förflyttning af uppläsandet från kyrkan till kommunalrummet ur praktisk synpunkt vore en bestämd försämring af nuvarande förhållanden; samt att bestyret med kungörelsernas anslående och uppläsande icke utan äfventyr kunde öfverlemnas åt någon, som för åsidosättande af sina åligganden i sådant hänseende icke vore enligt lag underkastad ansvar.

Då rigtigheten af de sålunda gjorda anmärkningarna svårigen låter sig förneka samt ej heller kan lemnas utan beaktande, att det nuvarande kungörelsesättet sedan århundraden tillbaka varit rådande här i landet och nära sammanvuxit med vårt folks vanor och åskådningssätt, anser jag mig icke kunna inför Eders Kongl. Maj:t förorda godkännande af de grunder, hvarpå komiterades *förslag till lag angående kungörelsens uppläsande i kyrka* och *till lag angående offentliggörande af allmänna författningar m. m.* jemte med dessa omedelbart sammanhängande författningsförslag hvilat. För min del biträder jag deremot deras mening, som hålla före, att man, med bibehållande af det nuvarande kungörelsesättet, bör genom begränsning af det omfång, hvori verldsliga kungörelser skola uppläsas i kyrka, i görligaste måtto förminska de med samma kungörelsesätt förbundna olägenheter; och vågar jag antaga, att detta låter sig göra i den utsträckning, att åtminstone de väsentligaste anledningarna till klagan varda undanröjda.

I händelse komiterades förslag till lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft — hvilket förslag af högsta domstolen lemnats utan anmärkning — varder antaget, bortfaller behovet att, för bestämmande af sagda tid, uppläsa sådana författningar från predikstolen, och i annat hänseende lärer behof deraf endast undantagsvis komma att föreligga. Det synes därför, som om, under nämnda förutsättning, uppläsande af allmänna författningar i kyrka för framtiden skulle kunna inskränkas till de fall, då föreskrift härom blifvit i sjelfva författningen eller genom särskild nådig kungörelse meddelad, hvaremot författningarnas rubrik och datum borde i hvarje fall till allmänhetens kännedom i kyrkan kungöras. Sedan allmänheten i sådan ordning erhållit kunskap om en författnings tillvaro, torde svårighet ej möta att om dess närmare innehåll erhålla kännedom, helst, enligt gällande föreskrift,

alla allmänna författningar skola för församlingsmedlemmar hållas tillgängliga i församlingens arkiv. Likaledes torde uppläsande af länskungörelserna kunna i väsentlig mån inskränkas; hvarförutom åtskilliga i särskilda lagar och författningar, t. ex. förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 17 § och kungörelsen den 9 juli 1852, meddelade föreskrifter om uppläsande i kyrka böra utan olägenhet kunna upphävas.

Beträffande enskilda personers tillkännagifvanden, synes mig böra i allmänhet åt församlingarna sjelfva öfverlemnas att afgöra, huruvida sådana tillkännagifvanden må i kyrka uppläsas; dock att, om vederbörande prest finner sådant tillkännagifvande otjenligt att i kyrkan uppläsas, presten i hvarje händelse bör fortfarande, såsom hittills, ega rätt att vägra uppläsandet.

Såvidt angår allmänna författningars och kungörelsens uppläsande i kyrka kunna de nu af mig ifrågakända inskränkningar vidtagas i den ordning §§ 87 mom. 1 och 89 regeringsformen angifva. I fråga åter om förenämnda begränsning af den enskildes rätt att få tillkännagifvanden upplästa i kyrka, så, enär denna rätt hufvudsakligen grundar sig på stadganden af kyrkolags natur, lärer vara erforderligt att söka vinna sagda lagändring i den ordning, som i § 87 mom. 2 regeringsformen föreskrifves; och torde i fråga om den blifvande lagens affattning finnas lämpligt att i densamma införa ej mindre hvad för närvarande är gällande om allmänna författningars och kungörelsens samt vissa i lag eller författning särskildt omförmälda enskilda tillkännagifvandens uppläsande i kyrka än äfven föreskrift om den tidpunkt i förhållande till gudstjensten, då kungörelser må uppläsas. I sådant syfte har jag inom departementet låtit upprätta ett så lydande

F ö r s l a g

till lag angående kungörelsens uppläsande i kyrka.

Med upphäfvande ej mindre af hvad i 2 kap. 5 § kyrkolagen stadgas om uppläsande i kyrka af kungörelser angående verldsliga angelägenheter än äfven af 10 § i resolutionen på allmogens besvär den 9 december 1766 och förordningen den 8 maj 1849 förordnas som följer:

1 §.

Förutom i de fall, då enligt lag eller författning eller enligt bestämmelse i kyrkohandboken kungörelse skall uppläsas i kyrka, skall sådan uppläsning ega rum allenast när Konungen eller dess befallningshafvande derom särskildt förordnar; dock ege församling, genom beslut å kyrkostämma, medgifva, att jemväl enskildes tillkännagifvanden må, der sådant äskas, i kyrka kungöras, vederbörande prest obetaget att vägra uppläsning af tillkännagifvande, som i anseende till innehåll eller affattning finnes dertill otjenligt.

2 §.

Kungörande, hvarom i 1 § sägs, skall ske från predikstolen, dock först efter det gudstjensten afslutats, der ej kyrkohandboken annorlunda bestämmer.»

Jemte det departementschefen härefter anhöll att framdeles få ej mindre underställa Kongl. Maj:ts nådiga pröfning det af komiterade upprättade förslag till *lag angående tiden för allmänna författningars trädande i kraft* än äfven närmare utveckla det sätt, hvarpå ofvan angifna inskränkning i allmänna författningars och kungörelsens uppläsande i kyrka borde ske, hemstälde departementschefen, att Kongl. Maj:t täcktes jemlikt § 87 mom. 2 regeringsformen i nåder infordra kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner berörda lagförslag.

Justitierådet Afzelius åberopade hvad han vid förslagens granskning i högsta domstolen yttrat.

Statsrådets öfrige ledamöter tillstyrkte bifall till departementschefens hemställan.

Hvad departementschefen sålunda hemställt täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla; och skulle nådig skrifvelse till kyrkomötet aflåtas af den lydelse, bil. A till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Carl Boheman.

Bil. A.

Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till kyrkomötet, med förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka; gifven Stockholms slott den 15 september 1893.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, vill Kongl. Maj:t, jemlikt § 87 mom. 2 regeringsformen, härmed inhemta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkänner följande förslag till

”L a g

angående kungörelsers uppläsande i kyrka.

Med upphäfvande ej mindre af hvad i 2 kap. 5 § kyrkolagen stadgas om uppläsande i kyrka af kungörelser angående världsliga angelägenheter än äfven af 10 § i resolutionen på allmogens besvär den 9 december 1766 och förordningen den 8 maj 1849 förordnas som följer:

1 §.

Förutom i de fall, då enligt lag eller författning eller enligt bestämmelse i kyrkohandboken kungörelse skall uppläsas i kyrka, skall sådan uppläsning ega rum allenast när Konungen eller dess befallningshafvande derom särskildt förordnar; dock ege församling, genom beslut å kyrkostämman, medgifva, att jemväl enskildes tillkännagifvanden må, der sådant äskas, i kyrka kungöras, vederbörande prest obetaget att vägra uppläsning af tillkännagifvande, som i anseende till innehåll eller affattning finnes dertill otjenligt.

2 §.

Kungörande, hvarom i 1 § sägs, skall ske från predikstolen, dock först efter det gudstjensten afslutats, der ej kyrkohandboken annorlunda bestämmer.

Kongl. Maj:t förblifver kyrkomötet med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

Vidimeras ex officio

Otto Rooth.

Till Konungen.

Genom nådig skrifvelse den 15 nästlidne september har Eders Kongl. Maj:t velat inhemta kyrkomötets yttrande, huruvida kyrkomötet godkände ett i skrifvelsen intaget förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka.

Beträffande det sålunda framlagda förslaget har kyrkomötet endast velat i underdånighet erinra, att genom detsammias upphöjande till lag visserligen icke omedelbart vinnes den inskränkning i uppläsandet från predikstolen af offentliga och enskilda tillkännagifvanden, som föregående kyrkomöten uppställt såsom ett önskningsmål; men då, hvad beträffar allmänna författningar och kungörelser, af det vid den nådiga skrifvelsen fogade utdrag af statsrådsprotokollet för den 15 nästlidne månad framgår, att en inskränkning i dessas uppläsande torde vara att förvänta, samt i fråga om enskilda tillkännagifvanden förslaget lemna de särskilda församlingarna möjlighet att besluta rörande sådanas offentliggörande i kyrka, torde det kunna anses, att genom förslagets antagande ett icke oväsentligt steg blefve taget i den riktning, som kyrkomötet ansett vara den rätta.

Till svar å den nådiga skrifvelsen får kyrkomötet för den skull i underdånighet anmäla, att kyrkomötet på ofvan anförda skäl för sin del godkänt förevarande lagförslag.

Underdånigst

*A. N. Sundberg.**A. von Krusenstjerna.*

Stockholm den 14 oktober 1893.

Kyrkomötet, i anledning af Kongl. Maj:ts skrifvelse med förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka. N:o 26.

(Kyrkolagsutskottets betänkande n:o 21.)

Vidimeras ex officio

Otto Rooth.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 15 december 1893,

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
 Statsråden: friherre VON ESSEN,
 friherre ÅKERHJELM,
 ÖSTERGREN,
 GROLL,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 Justitieråden: AHLGREN,
 WIJKANDER.

Efter gemensam beredning med chefen för ecklesiastikdepartementet anmälde föredragande departementschefen i underdånighet:

Kyrkomötets underdåniga skrifvelse den 14 sistlidne oktober, deri kyrkomötet, med anledning af Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till kyrkomötet den 15 nästföregående september med förslag till lag angående kungörelsers uppläsande i kyrka, i underdånighet anmält, att kyrkomötet för sin del godkänt berörda lagförslag.

Uppå föredragandens hemställan, deri statsrådets öfriga ledamöter instämde, fann Hans Maj:t Konungen godt i nåder förordna, att, jemlikt § 87 regeringsformen, till Riksdagen skulle aflåtas nådig proposition i ämnet, sådan den under litt. B finnes detta protokoll bilagd.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.